

Talleres San Benito, unha iniciativa exitosa de esforzo e traballo

Manuel Casalderrey Viéitez

A historia de *Talleres San Benito*, da Porta do Sol de Lérez, está ligada principalmente a un home chamado Manuel, nacido en 1919, no Camiño Vello, fillo de Juan Casalderrey Abilleira (o Cunchiñas) e Dolores Piñeiro Arribas (Bastianribas).

No tocante a Juan, a súa orixe estivo no Outeiro. Foi mestre canteiro, figurando entre as súas obras a participación na construción do edificio da Caixa Rural de Lérez, hoxe dedicado parcialmente a farmacia. A familia de Dolores provén da Gándara, tía da longa familia dos Piñeiros, como Paco, chofer do Pontevedra C.F.; Manolo, o da fábrica de bloques do Burgo; Pechecho, un dos máis populares xastres da redonda, e Pepe Piñeiro Ruibal, máis coñecido polo segundo apelido,

Volvendo á historia de Manuel, un home con gran sentido do humor e principal protagonista deste relato, diremos que era o terceiro de catro irmáns: Laureano finou aos 22 anos na batalla do Ebro da guerra que comezara en 1936. Enrique sobreviviu despois de ser ametrallado en Lleida. O terceiro foi o propio Manuel que fixo a mili de 34 meses entre Ferrol e Betanzos, nos talleres dos *Ferrocarriles del Noroeste*, onde perfeccionou o oficio de mecánico e onde atopou o seu amigo e compañeiro Benjamín López Arana, que máis tarde se fixo xoieiro e casou en Casal Novo con Milucha Calvo (a Rexona). O cuarto irmán, Sebastián, despois de facer a mili en Sidi Ifni e Tetuán, hoxe Marrocos, morreu de tuberculose aos 27 anos.

Manuel, igual que os seus irmáns, foi criado e formado no traballo do campo. Na casa había moitas fincas e animais que atender, polo que a asistencia á escola era escasa, o xusto para defenderse, o resto das aprendizaxes virían a posteriori co transcurso da vida. Cando Manuel tiña trece anos, o seu pai, buscoulle traballo como aprendiz en *Talleres Pazó*. Alí estivo ata os dezaseis, pero quixo mellorar profesional e economicamente e entrou en *Talleres Mecánicos y de Fundición Eduardo Dios*. Pouco tempo

estivo nesta empresa, pois a señora de D. Eduardo chamada Isolina, a Manuel e a outro obreiro coñecido por “el Chico Listo” mandounos plantar varias fileiras de repolos, pero eles colocáronos coas raíces mirando ao ceo, entón o despedido foi instantáneo. Como as faenas da casa eran moi duras, buscou traballo en *Talleres Navales y de Fundición Tiburcio*, en Marín. Para desprazarse a este lugar, Dolores, a súa nai, comproulle unha bicicleta, para reducir o tempo que consumía no camiño e así chegar antes para facer labores na casa. Nesta empresa, onde aprendeu torno, fresa e soldadura, estivo ata que o chamaron a filas, permanecendo no exército entre os anos 1939 e 1942.

Despois de rematar os tres anos de mili, pasou un breve período sen traballar na profesión, tempo no que coñeceu a que sería a súa muller, Carmen Viéitez, de Casaldarado. Como lle facía falta diñeiro para casar, tivo que abandonar Pontevedra e buscar traballo en León e despois en Ponferrada, *a cidade do dollar*, encontrándoo nos *Talleres Ferroviarios*, onde aprendeu técnicas novas de axustador, soldadura, torno e mecánica industrial.

Casou, mais non houbo viaxe de noivos ata corenta anos máis tarde. En 1946 naceu o seu primeiro fillo. A partir de aquí xa eran tres, ou sexa, unha familia. Urxía buscar solucións para sobrevivir. Así que houbo conclave familiar, resultando que Carmen, Manuel e seu fillo foron vivir a un cuarto, habitación, da casa de Juan e Dolores, pais de Manuel.

Manuel Casalderrey Piñeiro

Neses primeiros seis meses, Enrique, irmán de Manuel, albanel de profesión; Fernando, irmán de Carmen, carpinteiro; Angelito, tamén carpinteiro, primo de Carmen; e mais o propio Manuel, construíron na Porta do Sol, ao lado da casa de Carmen Ogando (a Coxa), un galpón, de ladrillo con armazón de madeira, con dúas ventás e un portal tamén de madeira, no que se instalaría un pequeno taller. Cos aforros de Manuel mais co que lle deixaron seus pais e seus sogros, puido mercar algunhas

máquinas de segunda man e as ferramentas imprescindibles para poñer en marcha aquel primeiro taller, xermolo do que máis tarde habían ser os *Talleres San Benito*.

Os medios eran escasos, moi escasos. Os primeiros traballos consistiron en facer ferramentas para a xente do campo (eixadas, legóns, chavellos...), arcos para os carros das leiteiras, lonas impregnadas en aceite liñaza para eses carros similares aos que se ven nas películas do oeste, apuntar picos, punteiros e ciceis para os canteiros, facer fornos para cociñas de ferro, cancelas, portas, portais, mesas, cadeiras e obxectos de ferro forxado.

Como había que presupostar traballos e facturalos, Manuel acudiu á imprenta para encargar facturas e presupostos, mais non levaba decidido un nome para empresa. Daquela, o Sr. Peón que era o impresor, preguntoulle: Onde queda ese taller? En San Benito de Lérez, respondeu Manuel. Pois ese pode ser o nome, concluíu o Sr. Peón. E así foi como o taller foi bautizado e coñecido para sempre co nome de Talleres San Benito. Isto acontecía no ano 1949, á par que se solicitaba ao concello o permiso correspondente de apertura, a cal se lle concedeu sen dificultade.

Outra anécdota digna de contar é que, sendo a corrente eléctrica daquel entón de 230 a 260 voltios en tres fases e 125V en fase e neutro, ao soldar cun grupo básico, os veciños quedaban sen luz nas súas casas. De aí viñeron varias denuncias a través da Jefatura de Industrias, ata que Fenosa reforzou as liñas eléctricas a 380 V en tres fases e 220V en fase e neutro. Consecuentemente houbo que bobinar todos os motores industriais e os dos fogares, a cargo da Jefatura de Industrias.

No ano 1951, Carmen, a súa muller, enfermou de pulmonía e tuberculose. Entón, por illamento, víronse na obriga de cambiar de casa, e foron vivir á planta baixa da casa de Juan Cons, na Porta do Sol, case fronte ao taller.

A partir de aí e diante das necesidades inminentes, Manuel intensificou o traballo. Loitou con entusiasmo e sen horario, coa gran sorte que nos anos 50 montouse a fábrica de fertilizantes S. A. Cros na xunqueira de Campañó pola Constructora Rodolfo Lamas, cuxo encargado, Antonio Pensado Blandariz, introduciu a *Talleres San Benito* como empresa exterior para mantemento e fabricación de pezas, o que permitiu mellorar a economía empresarial e, daquela a de Manuel que, así, puido pagar os custos da penicilina e estreptomicina que curaron a súa muller.

Máis adiante, tras o ascenso do Pontevedra C. F. a segunda división en 1960, reformouse o campo de fútbol de Pasarón e *Talleres San Benito* colaborou nesa reforma traballando duro e contra reloxo. Tamén se traballou moito para os emigrantes mexicanos de Avión, Mouriscados, Abelenda, Doade e incluso de Ponte Caldelas. Por último, citar outro elemento beneficioso para Manuel e a súa empresa como foi o introducirse na Fábrica Nacional de Celulosas de Lourizán para a que construíu, durante máis de 25 anos, toda a cerrallería, portas, ventás, portalóns, mantementos, etc. Iso non foi obstáculo para facer importantes traballos para Nogar de Marín, como naves industriais e portalóns no porto de San Carlos da Coruña ou un portalón no de Vigo, e para construtoras como Juan e Ángel Ramírez, Benito Castro, Raymundo Vázquez e o seu irmán D. Jorge, Benito Malvar, Huarte y Cía., Dragados y Construcciones, Ángel García Arosa (o Estanqueiro), Lisardo Álvarez e outras máis. Incluso se traballou para Telefónica e para Talleres Ribadulla de Marín fabricándolle portas de “ballesta” e portais *Preleva*, os primeiros en Pontevedra.

Co resultado destes labores, *Talleres San Benito* puido mercar máquinas modernas para resolver con eficacia producións de nova xeración en aluminio, aceiro, bronce e latón, o cal contribuíu á evolución positiva da empresa, evolución que se viña xerando dende 1956 e que culminaría en 1990.

Ata 1975, os tributos consistían no 0,30% e 0,40% de imposto de tráfico de empresas (ITE), hoxe 21%; o reparto da cota por beneficios, cifra que enviaba o Ministerio de Hacienda (Madrid) ás provincias para que se repartise entre todos os talleres da zona, en proporción ao número de obreiros que posuían; e outros como entrada de carruaxes, etc. En xeral, todos eles con fiscalidade fácil de asumir.

Vista interior de Talleres San Benito, en primeiro plano una pregadeira.

En canto ao persoal de traballo, hai que dicir que, ao longo da historia desta empresa, os obreiros sempre foron fixos. Algúns entraron como aprendices e xubiláronse na empresa aos 65 anos; outros marcharon voluntariamente porque entidades efémeras pagábanlles máis, transitando dunhas a outras; e un terceiro grupo migrou a países europeos. Se algunha vez *Talleres San Benito* tivo fama e recoñecemento, debeuse, en gran parte, á profesionalidade do persoal que aquí traballou e que foi como da familia, así que agradecemento infinito, honra e gloria para todos eles.

Talleres San Benito traballou con grandes arquitectos, como D. Robustiano Fernández Cochón, D. Enrique Barreiro Álvarez, D. César Portela Paz, D. Ricardo Aguilar Argenti (amigo e compañeiro de estudos de Manuel fillo), D. Óscar Pérez Paz e outros máis non menos importantes. Ademais das empresas construtoras mencionadas e dos traballos citados anteriormente, *Talleres San Benito* construíu caixas para camións, grúas para canteiras, portas artísticas con perfís e balaústres de aceiro doce feitos á man como a do número dous da rúa Fernandez Villaverde de Pontevedra, as lámpadas do Casino da mesma cidade, reixas artísticas para chalés en Miño (A Coruña), reixas e portalóns artísticos con lanzas forxadas na fragua, en varias localidades. Tamén se realizaron traballos artísticos, a través do Parador Nacional, para Bélxica en 1970, e para Anjou (Francia) en 1973. Pasamáns/varandas para o Instituto de Higiene (estrada de Vigo), pasamáns/varandas con balaústres de bronce para a Deputación de Pontevedra, carpintería metálica para a Ford en Vigo e traballos para concellos, como o de Vilanova de Arousa, e algúns encargos máis próximos, como o enreixado da lámpada do aceite de San Benito, o cerramento da estatua

de D. Leandro, a porta principal do Colegio Calasancio de Pontevedra de aceiro inoxidable, a primeira deste material na nosa cidade, etc., etc.

Cómpre ter un recordo para os fornecedores de materiais nas diferentes épocas, como Julián Gago Julián, Zaráuza e Hijos, Hierros del Cantábrico, Comercial de Tubos Mecánicos, Hierros Diego, Hierros Touriño, Arteta, Hierros Fergo, Torres y Sáez, Metales Especiales, Bronces Andrade, Aceros Inoxidables Boixearou, Tradinox, Sumipon, Plastibar, Unión Cristallera, Talleres San Antonio e TOVIC, ambos da Bañeza (León), Distribuciones Lema, Gonzacoca, Alugal, Cortizo, Extrugasa, Galisur, Luis San Miguel (A Coruña), Fundiciones Loreña (Sevilla), Fundiciones Galicia (Vigo), Industrias EGA (Santander), K.L. (Valladolid) e un longo etc.

En 1984, Manuel Casalderrey Piñeiro, despois de tantos e tantos avatares, xubilábase con 65 anos, con cinco obreiros fixos na empresa e para que ese persoal continuase nela, faise cargo de *Talleres San Benito* o seu fillo, Manuel, que estudara na Escuela de Peritos Industriales de Vigo e que viña colaborando co pai nas tarefas do taller. Manuel (fillo) pilotou estes acreditados talleres ata a súa xubilación en 2011, ano no que remata a traxectoria desta pequena empresa, pero grande en esforzo, honestidade e éxito, dedicada ao metal en xeral, durante os 62 anos da súa existencia. Unha vida e moitas vidas, tempos de sacrificio, de traballo, tamén de bonanza.

A dirección de *Talleres San Benito* pide desculpas a todas aquelas persoas ás que, en boa ou mala fortuna, puido molestar ou deteriorar a amizade que nos unía. Moitas grazas a todos en xeral, porque fomos depositarios da vosa confianza.

Un dos traballos realizados por Talleres San Benito.